

DROOGTEAGENDA NOORD-BRABANT

Naar een robuust watersysteem in 2040
met het Grondwaterconvenant als vertrekpunt

BBG-partners:

Met betrokkenheid
van Brabantse
gemeenten

Voorwoord

In december 2021 hebben verschillende grondwaterpartners, verenigd in het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG), het Grondwaterconvenant 2021-2027 ondertekend met één doel voor ogen: een robuust (grond)watersysteem creëren in Brabant. Samen, maar met ieder zijn eigen verantwoordelijkheid, werken we aan vele maatregelen. Sinds de ondertekening van het convenant hebben we belangrijke stappen gezet. Niet alleen in de uitvoering van maatregelen tot 2027, maar ook in de versterking van onze samenwerking binnen Brabant.

Het advies 'Zonder water, geen later' van de onafhankelijke commissie Droogte, uitgebracht op 15 september 2022, bevestigde de richting en afspraken uit het Grondwaterconvenant en benadrukte de grote urgentie van de droogteaanpak tot 2040. Daarnaast zijn gemeenten vanaf 2022 actief geïnformeerd en betrokken bij het Grondwaterconvenant. Ze brachten nieuwe kennis en ambities in en gaven zelf invulling aan hun bijdrage, om te komen tot een toekomstbestendig watersysteem.

Deze Droogteagenda geeft de verhouding weer tussen het Grondwaterconvenant en het Droogteadvies, met de inbreng van de gemeenten. Op 8 februari 2023 bekrachtigde de BBG het concept van de Droogteagenda. Nu is er een beter onderbouwde en opgemaakte versie van de Droogteagenda beschikbaar, gereed om opnieuw te worden bekrachtigd door alle BBG-partners, inclusief vier betrokken Brabantse wethouders. Dit document markeert het startschot voor alle gemeenten om zich te committeren aan de gezamenlijke grondwateropgave in Brabant.

De Droogteagenda, is net als het Grondwaterconvenant, gebaseerd op een inspanningsverplichting. Dit houdt in dat alle partners zich maximaal zullen inzetten om de gestelde doelen te bereiken, waarbij vertrouwen en samenwerking centraal staan. In het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg spreken de partners elkaar aan op de voortgang.

Saskia Boelema
Voorzitter Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg

3 juli 2024

Inhoud

Voorwoord	1
1. Grondwaterbalans gezamenlijk herstellen en bewaken	5
1.1 Opgave droogterobuust (grond)watersysteem in 2040	5
1.2 Doorvertaling naar de Droogteagenda	6
1.3 Aanpak van de opgave in Noord-Brabant	7
2. Speerpunten, ontwikkeltrajecten en projecten	11
2.1 Speerpuntprojecten, ontwikkeltrajecten en projecten uit het Grondwaterconvenant	11
Bijlage 1 Schematische toelichting van de doelstellingen uit de Droogteagenda	13
Bijlage 2 Verhouding tussen het Grondwaterconvenant en Droogteadvies	15
Bijlage 3 Grondwaterconvenant (met vernieuwde paragraaf 3)	21

1. Grondwaterbalans gezamenlijk herstellen en bewaken

De grondwatervoorraad in Brabant staat al geruime tijd onder druk, wat leidt tot toenemende waterschaarste, het droogvallen van beeksystemen en schade aan droogtegevoelige natuur en gewassen. Dit heeft ook invloed op de beschikbaarheid van drinkwaterbronnen, gezien de groeiende vraag naar water. Deze uitdagingen worden versterkt door klimaatverandering, die zorgt voor meer extremen zoals langere periodes van droogte en extreme neerslag. Om het grondwatersysteem klimaatrobuust te maken, is het belangrijk om ook het oppervlaktewatersysteem voldoende ruimte te bieden en waar mogelijk en nodig stuurbaar te houden. Op deze manier kunnen we flexibel omgaan met zowel extreme natte als droge omstandigheden.

De adviescommissie Droogte roept op om nú actie te ondernemen om het (grond)watersysteem weerbaar te maken. In het Droogteadvies zijn twaalf aanbevelingen gepresenteerd voor een omslag in het (grond)waterbeheer in Noord-Brabant. Het doel is om onze watervoorraden duurzaam te beheren en een nieuw evenwicht te bereiken tussen grondwateraanvulling, afvoer en onttrekking.

In deze Droogteagenda zijn de aanbevelingen uit het Droogteadvies opgenomen, ook wat er éxtra wordt gevraagd in het Droogteadvies ten opzichte van de afspraken uit het Grondwaterconvenant. Dit gebeurt enerzijds door de doorkijk tot 2040 toe te voegen met bijbehorende hogere ambities, en anderzijds door de maatregelen uit het Grondwaterconvenant te clusteren in speerpunten en ontwikkeltrajecten. Daarnaast worden de projecten uit het Grondwaterconvenant voortgezet.

1.1 Opgave droogterobuust (grond)watersysteem in 2040

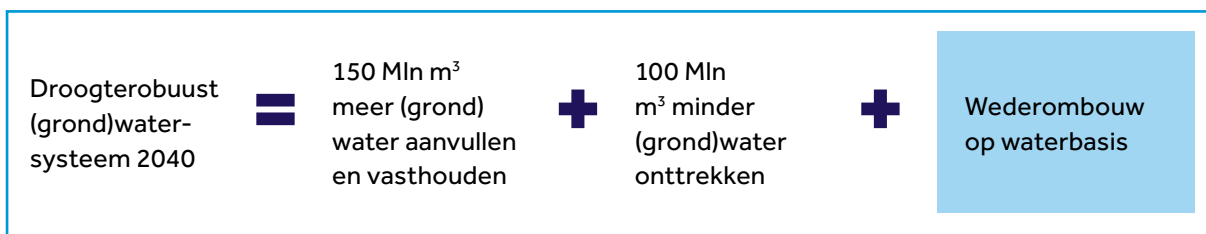
Het grondwater kan voorgesteld worden als een emmer (zie bijlage 1 voor een gedetailleerde schematische toelichting), die water ontvangt uit het neerslagoverschot. Dit is het deel van de neerslag dat niet tot verdamping of snelle oppervlakkige afvoer komt. De emmer verliest water via onttrekkingen, maar vooral via ontwatering, waardoor veel grondwater snel tot afvoer kan komen. Daarnaast vindt er nog uitwisseling plaats met het diepere grondwater, dit kan wegzijging (neerwaarts) of kwel (opwaarts) zijn. De geformuleerde hydrologische doelen in de Droogteagenda zijn gericht op:

1. meer grondwater vasthouden (zorgen dat er minder grondwater snel tot afvoer komt);
2. meer grondwater aanvullen (maatregelen waardoor er uiteindelijk meer water van nature of kunstmatig vanaf het oppervlak of de bodem naar het grondwater stroomt);
3. minder grondwater onttrekken (maatregelen waardoor minder onttrekking plaatsvindt).

Om deze doelen mogelijk te maken is er een 'Wederombouw' nodig. De voorwaardelijkheid van de doelen kan als volgt worden toegelicht: het is handig om eerst de gaten in de emmer wat kleiner te maken of naar boven te verplaatsen, alvorens er minder te gaan uithalen of meer te gaan toevoegen.

Het Droogteadvies¹ biedt duidelijke richtlijnen over de hoeveelheid extra (grond)water die moet worden aangevuld en de hoeveelheid die minder moet worden onttrokken, om een robuust (grond)watersysteem te bereiken dat bestand is tegen droogte. Daarnaast worden de condities om te komen tot systeemverandering beschreven als “wederombouw op waterbasis”. In het Droogteadvies wordt de opgave als volgt gekwantificeerd:

1.2 Doorvertaling naar de Droogteagenda

In de Droogteagenda is het droogteadvies verder uitgewerkt. Hierbij onderschrijven we dat de urgentie om aan verdroging te werken groot is en steeds groter wordt. De Droogteagenda kenmerkt zich door de volgende punten:

- Ombouw naar een klimaatbestendig, droogterobuust (grond)watersysteem;
- Iedere partij is aan zet voor een deel van de opgave;
- Alleen samen kunnen we de omslag in het (grond)waterbeheer realiseren;
- Afwachten is geen optie: structurele maatregelen hebben een uitvoeringstermijn tot wel tien jaar.

1 Het Droogteadvies ‘Zonder Water Geen Later’ is gebaseerd op de KNMI’14-scenario’s, waarbij is rekening gehouden met klimaatverandering en bevolkingsgroei tot 2040. In het autonome toekomstscenario is er een mogelijke sterke groei van de drinkwatervraag, tot 265 miljoen m³/jaar).

1.3 Aanpak van de opgave in Noord-Brabant

150 miljoen m³ meer (grond)water aanvullen en vasthouden 35 cm verhoging* op de hoge gronden, 20 cm op de flanken en 10 cm op de lage gronden o.b.v. voorjaarsgrondwaterstand én de kans geven om te aanvullen én voldoende berging voor droge tijden.	
Opgave	Hoe aan te vliegen
Bebouwd gebied grootschalig afkoppelen en meer ontharden	Gemeenten /waterschappen: combineren met verstedelijkingsopgave. Het hemelwater wordt benut of geïnfiltreerd.
Bufferzones rondom natuurgebieden ruimte voor waterberging, aangepast grondgebruik in lokale laagtes	Uitvoering bufferstrategie en Water en Bodem sturend door provincie, waterschappen en gebiedspartners, in GGA en volgende gebiedsprocessen.
Realisatie Natuur Netwerk Brabant met optimale waterhuishouding in natuurgebieden	De waterschappen voeren met andere gebiedspartners projecten uit in het kader van beek- en kreekherstel en natte natuurparels. TBO's verminderen verdamping door omvorming bossen en passen terreinbeheer aan gericht op afkoppelen en grootschalig water vasthouden.
Droogtebestendig landbouwgebied om langere perioden van droogte te overbruggen	De landbouw richt zich op het doorvoeren van maatregelen in heel Brabant ten aanzien van bodemverbetering, meer water vasthouden en minder water afvoeren. Waterschappen vergroten de sponswerking; houden water vast in de leggerwaterlopen en de haarvaten en passen de regelgeving hierop aan.

Figuur 1

* De doelstelling ten aanzien van hogere grondwaterstanden is richtinggevend. Het is onze gezamenlijke afspraak, die in de praktijk wordt nagestreefd mits doelmatig (gezien de fysieke kenmerken van specifieke locaties die bepalend kunnen zijn voor de mogelijkheden).

100 miljoen m³
minder (grond)
water onttrekken

30% minder drinkwater² (60 mln. m³) 20-40% minder door
landbouw (in een droog jaar) en 10 mln m³ minder door
industrie.

Opgave

Hoe aan te vliegen

Minder onttrekking
industrie

De **industrie** realiseert waterbesparing en zet in op alternatieve
bronnen waaronder hergebruik effluent.

Minder grondwater
onttrekken voor
beregening door landbouw

De **landbouw** zetten in op minder beregening voor alle teelten.
De **waterschappen** maken beleid voor beregening en
kleine onttrekkingen, rekening houden met verbeteren
beschikbaarheid en beregeningsbehoefte.

Minder onttrekken t.b.v.
drinkwatervoorziening

Brabant Water/Evides zetten in op aanvullende bronnen en
waterbesparing.
Huishoudens en industrie beperken drinkwaterverbruik.

Figuur 2

2 Ten opzichte van autonome groei in 2040.

Wederopbouw op waterbasis

Mogelijk gemaakt door Rijk, Provincie, Waterschappen en Gemeenten

Curлуuromslag en innovatie

- a. Omdenken van voorkomen van "wateroverlast" naar "watertekort en watersysteemverandering"
- b. Drinkwaterzuinig bouwen en prijsprikkels voor vermindering drinkwatergebruik

Financiering en governance

- a. Gestaffelde heffing en aanpassing heffingsregime
- b. Stimuleringsbeleid i.r.t. verdienmodel landbouw
- c. Opgave financieren met Rijksmiddelen NPLG, investeringsmogelijkheden drinkwaterbedrijven (WACC)
- d. Mogelijk instelling droogteregisseur en/of droogtefonds

Regelgeving

- a. Kwaliteitseisen hergebruik restwater
- b. Verplichte opvang en hergebruik (hemel) water bij nieuwbouw (bouwbesluit)
- c. Normen voor wateroverlast

Ruimtelijke ordening Landinrichting 2.0

- a. Doorwerking Water en Bodem sturend / GGA en BPLG
- b. "Functie volgt klimaat" en aangepast grondgebruik
- c. Gebiedsgerichte strategie ombouw (grond)watersysteem
- d. Betrokkenheid gemeenten bij RO t.b.v. water vasthouden

Vergunningen

- a. Alle onttrekkingen worden in beeld gebracht
- b. Aanpassen van bestaande vergunningen aan onttrekkingsniveau 2040

Figuur 3

2. Speerpunten, ontwikkeltrajecten en projecten

Om te komen tot versnelling in de uitvoering, hebben de partners enkele bestaande afspraken uit het Grondwaterconvenant als speerpunten aangewezen. Daarnaast zijn er extra trajecten geïdentificeerd, genaamd 'ontwikkeltrajecten', die nog niet waren belegd in het Grondwaterconvenant. Dit zijn ingewikkelde trajecten van de lange adem. Om die reden starten we daar direct mee, zodat de effecten daarvan kunnen bijdragen aan een droogterobuust (grond)watersysteem in Brabant in 2040.

De speerpunten zijn toegewezen aan een partner die de trekker is en daarmee verantwoordelijk is voor de organisatie, de voortgang en het betrekken van de andere BBG-partners. Voor elk speerpunt en ontwikkeltraject is een factsheet opgesteld waarin de aanpak beschreven is. De factsheets zijn dynamische documenten die bijgewerkt kunnen worden op basis van actuele ontwikkelingen. Vanwege het dynamische karakter zijn ze niet toegevoegd als bijlage. Het Grondwaterconvenant is nog van kracht; de relevante projecten hieruit maken onderdeel uit van het onderstaande overzicht en het vernieuwde Grondwaterconvenant is toegevoegd als bijlage 3.

Lopende projecten uit het grondwaterconvenant staan in het overzicht, zoals beregening, vermindering grondwaterverbruik bij de industrie en kleine onttrekkingen. Via BodemUP en BBWP krijgen agrarische ondernemers adviezen over de meest effectieve waterconserveringsmaatregel op de meest effectieve plek. Daarbij wordt ook gekeken naar technische innovaties op het gebied van precisieberegening, beslissingsondersteunende systemen voor beregening als ook andere technische maatregelen.

2.1 Speerpuntprojecten, ontwikkeltrajecten en projecten uit het Grondwaterconvenant

Speerpunt projecten	Trekker
<p>1. Sponswerking vergroten en vernattingsmaatregelen realiseren in de haarvaten van het watersysteem</p> <ul style="list-style-type: none">• Wateraanvoer en zo hoog mogelijk stuwen in winter en voorjaar om grondwaterstanden structureel, gebiedsgericht te verhogen• Waterconservering in natuurterreinen• Klimaatbuffers	<p>Waterschap De Dommel</p> <p>Waterschappen</p> <p>Terreinbeherende organisaties</p> <p>Terreinbeherende organisaties</p>
<p>2. Werken aan revitalisering bossen om de verdamping van natuurterreinen te beperken</p>	<p>Terreinbeherende organisaties</p>
<p>3. Verkenning inzet van effluent met het oog op hergebruik in de omgeving</p>	<p>Waterschap Brabantse Delta</p>
<p>4. Aanvullende bronnen voor drinkwatervoorziening en andere bronnen huishoudens en industrie</p>	<p>Brabant Water</p>
<p>5. Aanpak ter voorkoming van droogte en verdroging in de bebouwde omgeving</p>	<p>Gemeenten</p>

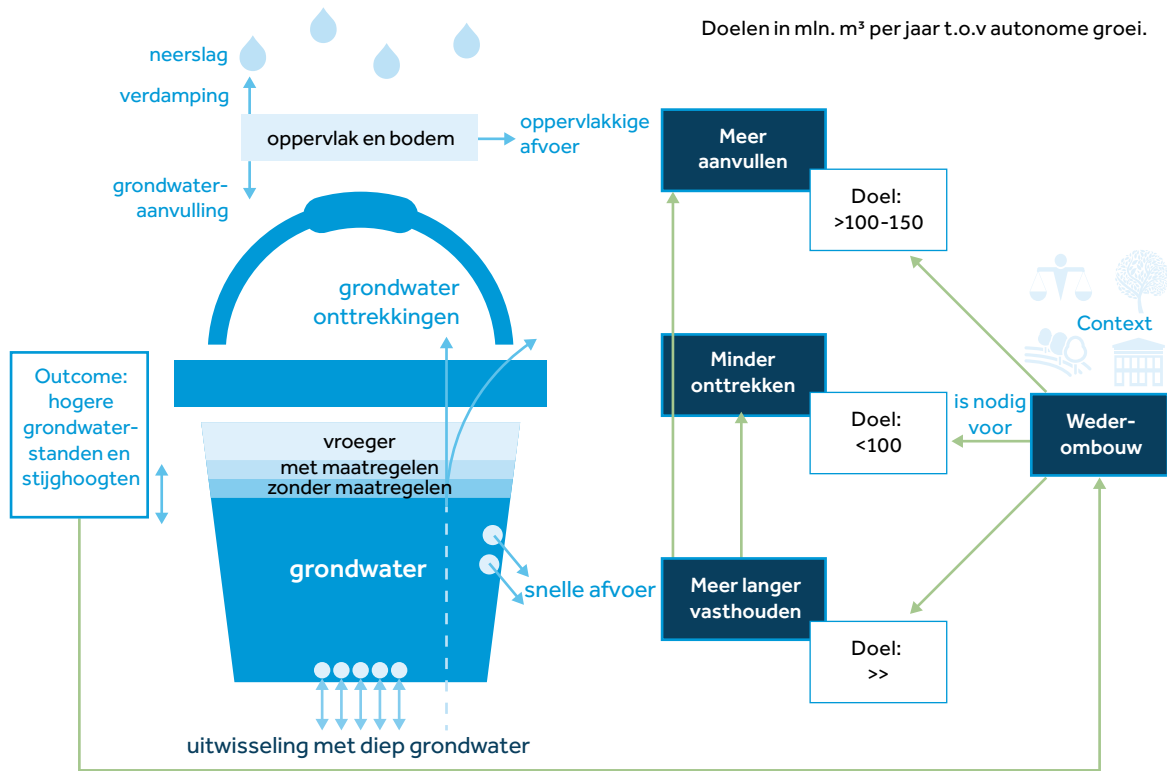
Speerpunt projecten	Trekker
6. Monitoring om actuele data en waterbalansen beschikbaar te hebben	Waterschap Aa en Maas
Ontwikkeltrajecten	Trekker
A. Uitwerking juridisch, financieel en ruimtelijk instrumentarium, verbonden aan NPLG-gebiedsprogramma, de kamerbrief Water en Bodem Sturend en de Landelijke maatlat klimaatadaptieve gebouwde omgeving, als basis voor ondersteunend beleid	Provincie Noord-Brabant
B. Cultuuromslag gericht op Waterbewustzijn onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • (drink)waterzuinig zijn • waterzuinig bouwen 	Provincie Noord-Brabant
Projecten uit het Grondwaterconvenant	Trekker
Beregeningsbeleid	Waterschap Aa en Maas en ZLTO
Industrie - verminderen grondwatergebruik	Vereniging Industriewater en Provincie Noord-Brabant
Kleine onttrekkingen	Waterschap De Dommel
Bij agrarische ondernemers: <ul style="list-style-type: none"> • Brabant brede uitrol van Bodem-UP • Bedrijfsbodem en waterplannen (BBWP) als voorwaarde om te kunnen beregenen uit grondwater • Technische innovaties 	ZLTO

Bijlagen

In **bijlage 1** is een schematische toelichting van de doelstellingen uit de Droogteagenda gegeven. **Bijlage 2** biedt een overzicht van wie verantwoordelijk is voor welke taken, zoals beschreven in het Droogteadvies. Daarnaast is in deze bijlage geanalyseerd wat de extra opgave is voor het tijdspad 2040 ten opzichte van het Grondwaterconvenant 2027. Dit overzicht vormt het vertrekpunt voor verdere verkenning van de genoemde speerpunten en ontwikkeltrajecten. Het Grondwaterconvenant met vernieuwde paragraaf 3 is terug te vinden in **bijlage 3**.

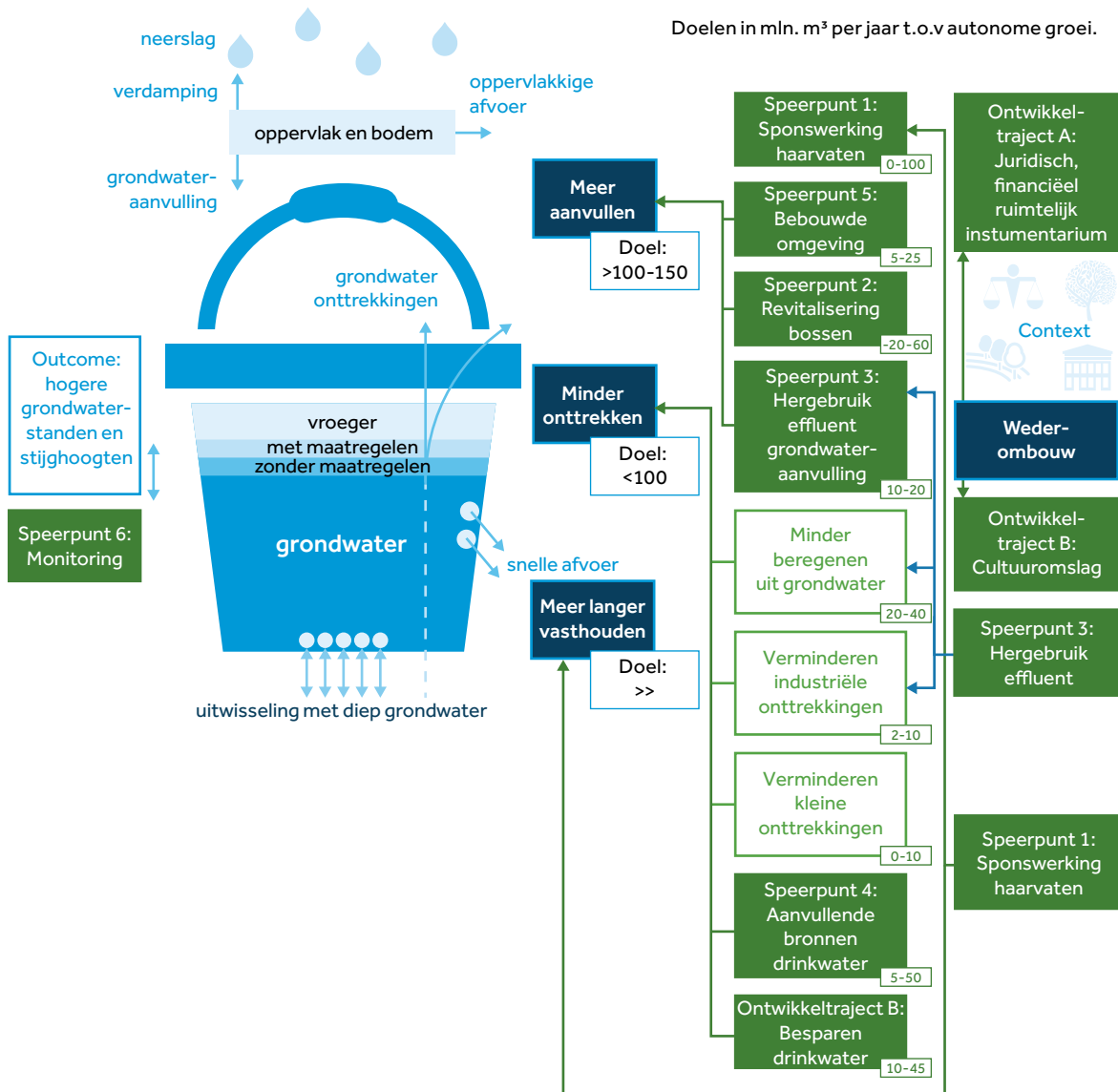
Bijlage 1 Schematische toelichting van de doelstellingen uit de Droogteagenda

Programmaoverzicht Droogteagenda

In de verdere uitwerking van het schema staan de speerpunten (1 t/m 6) met de potentiële bijdrage van iedere maatregel en de ontwikkeltrajecten (A en B) weergegeven.

De doelen en beoogde effecten van maatregelen zijn uitgedrukt in miljoenen kubieke meters (m³) per jaar, gemiddeld, ten opzichte van autonome groei in 2040. Autonome groei verwijst naar de verwachte groei of verandering die zou plaatsvinden zonder enige aanvullende maatregelen.

Bijlage 2 Verhouding tussen het Grondwaterconvenant en Droogteadvies

Het onderstaande overzicht geeft de verbanden weer tussen de verschillende speerpunten, ontwikkeltrajecten en projecten uit het Grondwaterconvenant en het Droogteadvies.

Tabel met de opgaven voor de verschillende partijen zoals beschreven in het Droogteadvies 2023, pagina 147.

Wie	Wat
Waterschappen	<ul style="list-style-type: none">• Houden meer water vast in het stroomgebied door het afvoersysteem om te bouwen tot een meer op vasthouden gericht systeem;• Voegen op jaarbasis zoveel mogelijk extra toe aan het grondwater door meer water te infiltreren in zowel het landelijk gebied (samen met landbouw en het terreinbeheerders) en in stedelijk gebied (samen met gemeenten en inwoners);• Voeren extra maatregelen uit om effluent aanvullend te zuiveren met het oog op hergebruik in de omgeving;• Nemen het initiatief om te komen tot vernattingsmaatregelen in bufferzones rondom natuurgebieden;• Stellen hiertoe gebiedsgerichte strategieën op voor invulling van deze opgave(n) met ondersteuning van alle bij het waterbeheer betrokken partijen.
Drinkwaterbedrijven	<ul style="list-style-type: none">• Zorgen voor een reductie van 30% aan grondwatergebruik ten opzichte van de autonome groei in 2040 waarbij besparingen in huishoudens, industrie en het eigen productieproces worden gecombineerd met aanvullende bronnen;• Stimuleren waterbesparing bij consumenten door opvang van hemelwater voor laagwaardig gebruik;• Dragen bij aan een innovatie-agenda voor waterbesparing en kringloopsluiting;• Verduurzamen ondiepe winningen in de buurt van natuurgebieden;• Ontwikkelen een strategie van meerdere type bronnen per waterbedrijf.
Landbouw	<ul style="list-style-type: none">• Voert samen met de waterschappen waterconserveringsmaatregelen uit;• Extensiveert het landgebruik in bufferzones rondom natuurgebieden en in gebieden die voor reguliere landbouw te nat worden en verkent welke verdienmodellen daarvoor in de plaats kunnen komen;• Zet kennis over roogteresistente productie in en combineert deze met het eigen vakmanschap om tot 2040 20-40% minder grondwater te onttrekken voor agrarische productie.

Wie	Wat
Terreinbeheerders	<ul style="list-style-type: none"> • Werken aan bosvorming om de verdamping van natuurterreinen en het risico op bosbranden te beperken; • Passen het beheer van natuurterreinen aan om meer water vast te houden of te infiltreren op plekken waar dat kan.
Industrie	<ul style="list-style-type: none"> • Stelt een innovatie-agenda op voor waterbesparing en kringloopsluiting op regionaal niveau om te komen tot tenminste 10 miljoen m³ extra besparing op jaarbasis.
Het Rijk	<ul style="list-style-type: none"> • Maakt investeringsruimte mogelijk voor waterbedrijven t.b.v. de omslag naar aanvullende bronnen. Dit doet ze door onder andere aanpassing via normstelling vanuit het financieel toezicht en / of verhoging van de toegestane maximale (stijging van de) drinkwaterprijs; • Verder vermindert Het Rijk andere beperkende regelgeving zoals kwaliteitseisen voor hergebruik van restwater, verplichte opvang van hemelwater bij nieuwbouw (Bouwbesluit) en andere innovaties; • Zorgt voor bestendinging van Deltafondsmiddelen voor zoetwater en droogte vanaf 2025; • Faciliteert grensoverschrijdende samenwerking met Vlaanderen en Duitsland.

Wie	Wat
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> • Stelt in 2025 de gebiedsspecifieke strategieën per waterschap vast en maakt ruimte in het coalitieakkoord van 2023 om deze financieel te ondersteunen; • Brengt de bestaande en nieuwe onttrekkingen onder een regime van (gestaffelde) heffingen, samen met de waterschappen, en past de vergunningen waar nodig aan op de Wet Natuurbescherming; • Geeft in de gebiedsplannen die vanuit NPLG worden opgesteld aan hoe een robuust, veerkrachtig en circulair grondwatersysteem kan bijdragen aan de reductiedoelstellingen vanuit stikstof en verbetering van waterkwaliteit en klimaat, zodat ook rijksmiddelen kunnen worden aangewend voor droogtebestrijding; • Dringt bij het rijk aan op aanpassing van beperkende regelgeving zoals kwaliteitseisen voor hergebruik van restwater, verplichte opvang van hemelwater bij nieuwbouw en het verruimen van het toezicht op de aanwending van middelen door waterbedrijven specifiek voor het verminderen van het grondwatergebruik; • Draagt zorg voor een spoedige doorloop van vergunningsprocedures voor alternatieve drinkwaterbronnen (zoals brak- en zeewater), onder meer door de uitbreiding van kennis en capaciteit bij vergunningsverlenende instanties; • Zet het ruimtelijk instrumentarium in (Wet Inrichting Landelijk Gebied) om de herombouw op waterbasis ter hand te nemen; • Stelt een onafhankelijke droogteregisseur aan die met voldoende zeggenschap en budget kan sturen op de samenhang en uitvoering van de benodigde maatregelen op weg naar 2040; • Verkent samen met partners of een markt voor waterdiensten kan worden opgezet; • Brengt het aspect van drinkwater en waterbesparing in bij de verstedelijkingsopgave, samen met gemeenten en ontwikkelaars; • Neemt initiatief om de bestaande consensuscultuur voor besluitvorming te versnellen juist vanuit de samenhang voor het Brabantse grondwatersysteem (uitvoering van maatregelen die over de eigen opgave heen gaat); • Zet - in samenwerking met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij - een kennis- en innovatieprogramma op rondom cocreatie voor een circulair (grond)watersysteem.
Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Geven een impuls aan het klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte; • Ontwikkelen samen met de provincie en ontwikkelaars nieuwe perspectieven voor beperking van het watergebruik .

Wie	Wat
Brabanders	<ul style="list-style-type: none"> • 'Vergewist eer ge verkwist' wordt onderdeel van het nieuwe waterbewustzijn van de Brabander; • Brabanders zorgen – met hulp van gemeente– voor verschillende waterbesparende maatregelen, waarbij alle nieuwe huizen met technische besparingen en regenwater/grijswaterhergebruik 75% per huishouden moeten besparen, en een derde van de bestaande woningen met technische ingrepen tot 30% moet besparen.
Bedrijfsleven en kennisinstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Dragen zorg voor het innovatieprogramma 'Zonder water geen Later' en houdt voor zicht op de samenwerking.
Brabantse cultuursector	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpt een inspirerend en mobiliserend cultureel programma om waterbewustzijn te vergroten.

Extra opgave voor het tijdpad 2040 t.o.v. Grondwaterconvenant 2027

Waterschappen

- Max water vasthouden landelijk + bebouwd
- Extra zuiveren t.b.v. hergebruik effluent
- Strategie (grond)watersysteem per WS

Drinkwaterbedrijven

- 60 Mln m³ minder in 2040 = grote maatschappelijke opgave
- Brak- en zeewater moeten lukken
- Bereidheid consument en industrie tot waterbesparing

Landbouw

- Van bbwp als voorwaarde om te beregenen naar veel minder beregenen;
- Bufferstrategie rondom natuurgebieden

TBO

- 10 Mln m³ minder verdampen
- Vele Mln m³ meer vasthouden in NNB

Industrie

- Van pilots naar grootschalig toepassing in 2040
- 10 miljoen m³ minder (grond)water onttrekken door de industrie

Provincie

- Water en Bodem écht sturend door vaststelling strategie (grond)watersysteem per waterschap
- Regime (gestaffelde) heffing
- Financiering o.a. met NPLG gelden
- Aanpassen vergunningen (intrekken laagwaardig gebruik + aanpassen aan Nbw)
- Ruimtelijk instrumenten: landinrichting 2.0
- Mogelijk droogtefonds
- Mogelijk droogteregisseur

Gemeenten

- Gemeente is regievoerder op het klimaatbestendig inrichten van de bebouwde omgeving
- Koppeling verstedelijkingsopgave, waterzuinige nieuwbouw en samen met Brabanders realisatie waterbesparing

Huishoudens

- Waterzuinig 75% betekent: regen+ douchewater hergebruik; 30% bestand betekent toiletspoeling anders dan drinkwater

Bijlage 3 Grondwaterconvenant (met vernieuwde paragraaf 3)

Het Grondwaterconvenant 2017-2027 maakt integraal onderdeel uit van de Droogteagenda met daarin de vernieuwde paragraaf 3. Paragraaf 3 uit het Grondwaterconvenant is herzien met input van de Brabantse gemeenten en vervangt hiermee de oorspronkelijke tekst uit het convenant van 15 december 2021.

We zijn er ons van bewust dat enkele acties uit het Grondwaterconvenant een andere planning hadden bij het opstellen van het convenant dan haalbaar is gebleken in de uitvoering.

Samen werken aan herstel en bewaking van de grondwaterbalans in Brabant Grondwaterconvenant 2021 – 2027

Partijen, te weten

Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, ZLTO, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabantse Milieu Federatie, Brabant Water, Provincie Noord-Brabant, Evides, Vereniging Industrie Water, Brabants Particulier Grondbezit.

Hierna te noemen 'partijen'

Overwegende:

- Dat de grondwatervoorraad in Brabant al lange tijd onder druk staat, wat zich vertaalt in toeneemende waterschaarste in droge tijden, afname van grondwaterstanden en diepe stijghoogten en droogvallende beeksystemen in de zomer;
- Dat de optredende weersextremen leiden tot nieuwe uitdagingen om enerzijds iets te doen aan tekorten en tegelijkertijd te voorkomen dat oplossingen leiden tot onevenredige overlast en schade;
- Dat herstel van de grondwaterbalans een gedeeld belang is van partijen;
- Dat het vraagstuk niet los kan worden gezien van de bodem- en waterkwaliteitsaspecten waarmee Brabant gelijktijdig wordt geconfronteerd;
- Dat het vraagstuk van droogte en verdroging in een brede maatschappelijke context moet worden geplaatst, waar diverse sectoren, overheden en bedrijfsleven mee te maken hebben en/of zullen krijgen;
- Dat droogte en verdroging in Brabant en daarbuiten dan ook als ernstig en urgent worden gezien;
- Dat oplossing van het probleem niet mogelijk is door de inzet van een of enkele betrokkenen, maar alleen door samen goede afspraken te maken en de bijdrage aan de oplossing te verdelen;
- Dat ook met uitvoering van dit convenant in de komende jaren nog steeds af en toe droogte en wateroverlast op zal treden, maar dat we slimmer en sneller willen anticiperen op periodes met te veel of te weinig water om daarmee overlast en schade zo veel mogelijk te beperken.

komen het volgende overeen:

Strekking Convenant

De uitdaging de komende jaren zit erin hoe partijen samen en met elkaar nieuwe, slimme en andere oplossingen vinden die goed zijn voor ons kostbare grondwater en goed zijn voor inwoners van Brabant, landbouw, natuur en bedrijven. Partijen zijn ervan overtuigd dat met de strekking van dit convenant en de werkafspraken uit dit convenant zij samen die oplossingen vinden en zo werken aan herstel van de grondwaterbalans in Brabant.

In dit convenant maken partijen afspraken tot eind 2027 hoe de grondwaterbalans in Brabant te herstellen en te bewaken. Deze afspraken richten zich op vijf bouwstenen:

1. Meer water vasthouden in het hele watersysteem en meer aanvoeren om uiteindelijk ook meer te infiltreren dan wel anders te benutten;
2. Minder grondwater gebruiken inclusief minder verdampen;
3. Ruimtelijke aspecten om dat te kunnen doen of gevolgen te beperken;
4. Innovatie – nieuwe uitdagingen vragen om nieuwe oplossingen;
5. Governance – waar hebben we elkaar nodig de komende jaren.

Voor iedere bouwsteen hebben partijen gekeken welke interventies er de komende jaren nodig zijn. Hoe maken we als partijen het verschil en creëren de partijen gezamenlijk een evenwichtige grondwaterbalans. Daarbij gaat het over:

- a. Formuleren van eenduidige kwantitatieve doelen voor bovenstaande vijf bouwstenen, in de tijd en voor alle partijen. Opgaven die uitdagen om anders te handelen en perspectief bieden voor bestaande grondgebruikers (landbouw-natuur-bebouwde omgeving);
- b. Differentiatie van deze kwantitatieve opgaven naar deelstroomgebieden en naar omstandigheden (gemiddeld en extreem jaar, met name droge zomerperiodes). Partijen zien dat de noodzaak om aan de slag te gaan vooral rond de kritische natuurgebieden groot is;
- c. Heldere afspraken over het monitoren van de voortgang van het herstel van de grondwaterbalans. Het gaat hier om zowel monitoring op de activiteiten als om hydrologische monitoring van de verdroging en de grondwaterbalans;
- d. Het bundelen van de beschikbare informatie-kennis-capaciteit en middelen tussen en door partijen;
- e. (Ruimtelijk) waterbeleid dat deze kwantitatieve opgaven mogelijk maakt;
- f. Innovatieve projecten die impact hebben op het grondwater en waarmee we als partijen samenwerken aan het herstel en bewaking van de grondwaterbalans. Partijen gaan actief op zoek naar de antwoorden en zetten daar capaciteit op in. We creëren en bieden ruimte om te experimenteren.

Niet alle onderdelen kunnen op voorhand ingevuld worden en dat accepteren we ook als partijen. Dat betekent dat de partijen met dit convenant afspreken dat zij de komende jaren samen richting geven aan de koers, hun verantwoordelijkheid nemen voor de gemaakte (proces)afspraken en samen de voortgang bewaken en bijsturen waar nodig aan de hand van gezamenlijk te ontwikkelen dashboards. Dit doen de partijen in het Breed Bestuurlijk overleg Grondwater (BBG).

Uitwerking afspraken convenant per bouwsteen

Kijkende naar het grondwater, zijn er verschillende schaalniveaus te onderscheiden: Brabant, deelstroomgebied en op perceelsniveau. Brabant kent een grote verscheidenheid aan gebieden. Ieder deelstroomgebied heeft een andere karakteristiek, een andere historie en governance. Kortom de startpositie is elke keer anders en vraagt om een specifieke aanpak.

Partijen zijn van mening dat op alle drie de schaalniveaus acties en maatregelen nodig zijn. In dit convenant richten partijen zich met name op het niveau van Brabant en deelstroomgebied. Dat laat onverlet dat alle ontwikkelingen, maatregelen, innovaties waardoor de grondwaterbalans op perceelsniveau in het landelijke als bebouwde gebied hersteld zal worden, door de partijen omarmd, gestimuleerd en aangemoedigd worden. Dergelijke activiteiten zijn echter te gedetailleerd voor het voorliggende convenant en daarom niet specifiek benoemd. Partijen voeren versnellingsprojecten met voorrang

uit om de komende jaren op alle drie de schaalniveaus het verschil te maken. Voortgang van deze versnellingsprojecten inclusief benodigde interventies zullen minimaal 1 keer per jaar met alle partijen besproken worden en 4 keer per jaar in een bestuurlijk kernteam.

1. Meer water vasthouden in het hele watersysteem en meer aanvoeren om uiteindelijk meer te infiltreren dan wel anders te benutten

Context

De kans om het grondwater aan te vullen ligt met name in de winter wanneer er veel neerslag valt en de vraag naar grondwater gering is. De winter was van oudsher de periode dat we water wilden afvoeren. Ziehier de noodzaak voor een omslag in denken en handelen. De partijen willen nu niet alleen in de winter het water maximaal vasthouden, maar dit ook zo lang mogelijk volhouden in het voorjaar. En de (extreme) neerslag die in de zomer valt beter benutten. Dit houdt in dat we in Brabant meer ruimte voor water moeten creëren, water meer tijd krijgt om te infiltreren en de inrichting van het gebied daarop wordt aangepast. Zonder dat we daarbij de termijnen vanuit wet- en regelgeving uit het oog verliezen. Partijen zien een (deel)stroomgebied benadering voor zich met als rode draad water langer vasthouden, meer aanvoeren, meer infiltreren en beter en anders benutten.

Gewenst effect 2027

Partijen willen dat het (regen)water in hoger gelegen gebieden niet wordt afgevoerd, maar zoveel als het kan wordt vastgehouden en infiltreert naar het grondwater, waardoor de grondwaterstanden structureel hoger zijn en kwelstromen zich herstellen.

Het streven is door alle inspanningen van de partijen om in 2027 de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand ten opzichte van referentiejaar 2002 (zoals ook in de Europese Kaderrichtlijn Water wordt gehanteerd) 10 cm hoger te hebben in de lagere, peilgestuurde en in sommige gevallen nu al natte delen van Brabant, tot zeker 35 cm op de hoger gelegen infiltratiegebieden.

Partijen helpen gebruikers in het gebied om zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden. Als partijen zien dat er door de hogere grondwaterstanden per saldo onevenredig nadeel of onacceptabele schade optreedt voor één of meerdere gebruikers, dan is nadeelcompensatie het uitgangspunt. Hierbij houden partijen en gebruikers voor ogen dat dit andere locaties betreft dan waar nu al droogteschade wordt gecompenseerd door waterbedrijven en de provincie.

Hoe willen partijen dit effect in 2027 bereiken

- a. Partijen voeren de vastgestelde activiteiten om meer water vast te houden conform deze afspraken uit. Denk hierbij aan herstel van natte natuurplek, beek- en kreekherstel en andere waterconserverende activiteiten in het landelijke en bebouwde gebied;
- b. Waterschappen voeren water aan via het kanalenstelsel en zetten de komende jaren de bestaande lijn van zo hoog mogelijk stuwen in winter en voorjaar door om de grondwaterstanden structureel te verhogen;
- c. Waterschappen en Rijkswaterstaat hebben in 2022 verkend welke optimalisatie mogelijk is om meer Maaswater aan te voeren via de kanalen.
- d. De landbouw zet in op het overal in Brabant uitvoeren van maatregelen ten aanzien van bodemverbetering, meer water vast te houden en minder water af te voeren als bijdrage aan het gewenste effect in 2027. Afhankelijk van de locatie (lagere delen, flanken of hogere infiltratiegebieden) vraagt dit om een andere inzet van een agrarische ondernemer. Deze lijn wordt ondersteund door de Brabant brede uitrol van Bodem-UP (minimaal 1750 deelnemende boeren

- in 2027). De bedrijfsbodem en waterplannen (BBWP) zijn - startend vanaf 2022 - een voorwaarde om te kunnen beregenen uit grondwater, om uiteindelijk uiterlijk in 2027 alleen nog te beregenen wanneer daar voldoende maatregelen tegenover staan vanuit het BBWP.
- e. Provincie, waterschappen en ZLTO stellen een werkgroep in die de mogelijkheden en (financiële) randvoorwaarden voor nadeelcompensatie bij onevenredig nadeel of schade uitwerkt en nemen daarbij ook verzekeraarbaarheid in beschouwing.
 - f. De natuurbeheerders hebben uiterlijk in 2027 voor alle natuurgebieden waterconserverende maatregelen uitgevoerd om daarmee optimaal water vast te houden en niet af te voeren. Van belang is dat deze waterconservering lokaal kwelafhankelijke natuur niet negatief beïnvloedt. Deze waterconservering stemmen de natuurbeheerders af met het waterschap en omliggende grondeigenaren. Zij leveren daarmee vanuit de natuurterreinen hun bijdrage aan het gewenste effect in 2027;
 - g. Provincie en waterschappen hebben in het kader van de op te stellen uitvoeringsagenda's vanuit het deltaprogramma ruimtelijke adaptatie (DPRA) uiterlijk in 2023 met alle gemeenten in Brabant eenduidige afspraken gemaakt op welke wijze het bebouwde gebied een bijdrage levert aan het gewenste effect in 2027. Hogere grondwaterstanden in bestaand bebouwd gebied zullen niet overal mogelijk zijn, maar met meer vasthouden en infiltreren van regenwater kan het bebouwde gebied haar bijdrage leveren aan het vergroten van de grondwatervoorraad. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan zuinig omgaan met water in het bebouwde gebied en aan het voorkomen van overlast ten gevolge van hogere grondwaterstanden;
 - h. Brabant Water en de waterschappen hebben in 2027 in afstemming met de gebiedspartijen met ieder waterschap een project (diep)infiltratie uitgevoerd om het ondiepe grondwater in een deelstroomgebied aan te vullen als bijdrage aan het gewenste effect in 2027. Daarvoor zijn uiterlijk in 2022 de voorbereidingen gestart
 - i. Gebiedspartijen spreken verder af dat zij in 2027 per deelstroomgebied geactualiseerde data en kaartbeelden hebben van de actuele waterbalans en de gewenste waterbalans als resultaat van een gebiedsanalyse. Met daarbij ook de (gewenste) impact van o.a. Vlaanderen, effluent in deze waterbalans op deelstroomgebiedsniveau en input vanuit de gebiedsgerichte aanpak Groenblauwe opgaven stikstof. Daarmee ontstaat er de komende jaren per deelstroomgebied een door de partijen gedragen bundeling van activiteiten om de gewenste waterbalans te kunnen realiseren en te bewaken (inclusief de financiële consequenties voor alle partijen). De waterschappen nemen het voortouw in dit proces en verwachten dat de andere partijen hun bijdrage leveren.
 - j. Provincie ondersteunt de noodzakelijke initiatieven en voorstellen van gebiedspartijen om het in 2027 gewenste effect te bereiken door inzet van kennis, beleidsregels en instrumenten.

2. Minder grondwater gebruiken inclusief minder verdampen

Context

Het grondwater in Brabant is een kostbaar goed en is cruciaal voor de watervoorziening in Brabant. Voor het drinkwater, de natuur, de landbouw, de industrie en als bron van het oppervlaktewater met alle bijbehorende functies als recreatie, cultuurhistorie en landschappelijk element. Met dit convenant willen partijen samen afspraken maken hoe de grondwaterbalans in Brabant hersteld en bewaakt kan worden.

Gewenst effect in 2027

Partijen hebben door inzet op het vergroten van de grondwatervoorraad (zie bouwsteen 1) en inzet op minder grondwatergebruik ervoor gezorgd dat aanvulling en onttrekking van grondwater in 2027 meer in balans is en een positieve trend laat zien. Dit betekent dat de optelling van alle aanvullingen tenminste gelijk is aan de optelling van alle onttrekkingen gerekend over iedere periode van twee jaar.

Partijen werken de komende jaren samen uit hoe het gebruik van de grondwatervoorraad in Brabant verdeeld wordt over de verschillende gebruikersgroepen (drinkwater, industrie, landbouw, natuur en inwoners). Voor nu en in de toekomst. Met daarbij heldere regels (verdringingsreeks grondwater) voor die momenten (droogte) dat de grondwatervoorraad niet meer toereikend is inclusief de impact hiervan voor de verschillende grondwatergebruikers. En een actief monitoringssysteem dat past bij de voorgenomen maatregelen om de effecten in brede zin te kunnen volgen.

Hoe willen partijen dit effect in 2027 bereiken

- a. Provincie ontwikkelt in 2022 een verdringingsreeks grondwater onder droge omstandigheden (wat te doen bij calamiteiten) en stelt die uiterlijk in 2023 vast.
- b. Provincie en boseigenaren hebben in 2022 in de Bossenstrategie verdere afspraken gemaakt over het tempo van revitalisering van bossen en natuur met het oog op onder andere reductie van verdamping en extra vasthouden van water. De provinciale ambitie is om dit te realiseren voor 20.000 ha in 2030. Het hierbij horende uitvoeringsprogramma wordt nog vastgesteld.
- c. Industrie en provincie hebben uiterlijk in 2022 samen de bestaande vergunningsruimte voor grondwater geanalyseerd. Daar waar sprake is van overcapaciteit gaat de provincie hier het gesprek met het betreffende bedrijf aan om het laagwaardig grondwatergebruik te verkleinen tot een aanvaardbaar minimum.
- d. Waterbedrijven, industrie en provincie starten vanaf 2022 een aantal pilots naar alternatieven voor grondwater als bron voor bestaand grondwatergebruik door de industrie.
- e. De waterschappen herzien in samenspraak met de provincie in de totale breedte (alle onttrekkingen) het beregeningsbeleid en het beleid ten aanzien van kleine onttrekkingen, in samenhang met het gebruik van oppervlaktewater voor beregening. Uitgangspunt daarbij is het gebiedsgericht vergroten van de grondwateraanvulling om zodoende ook per gebied minder snel tegen een beregeningsverbod aan te lopen (grondwatervoorraad als spaarpot). Eind 2021 is voor beide dossiers (beregening en kleine onttrekkingen) een analyse uitgevoerd en ligt er een voorstel voor de koers op beide dossiers. De waterschappen nemen hierin het initiatief samen met de gebiedspartners.
- f. De waterschappen gaan de komende jaren meer inzetten op beter meten van het grondwater(-gebruik), zodat het beleid sneller en slimmer aangepast kan worden op de toestand / situatie van het grondwater. Uiterlijk in 2025 is het bestaande grondwatermeetnet aangepast en te gebruiken voor sturing op deelstroomgebiedsniveau conform het dan geactualiseerde beregeningsbeleid. Provincie stelt het provinciaal meetnet grondwater hiervoor ter beschikking;
- g. Waterschappen, Brabant Water en provincie hebben in 2027 op minimaal één locatie in Brabant samen met industrie en de andere gebiedspartijen het hergebruik van gezuiverd afvalwater (effluent) als alternatieve watervoorziening voor bestaand grondwatergebruik uitgevoerd.
- h. Natuurbeheerders verkennen samen met gebiedspartners op welke terreinen klimaatbuffers aangelegd kunnen als watervoorziening in de zomer en hoe deze ingezet kunnen worden voor aangrenzende (landbouwkundige) gebruikers. De verkenning start in 2022. De resultaten van deze verkenning worden vanaf 2023 in samenhang met de gebiedspartners omgezet naar concrete projectvoorstellen.

- i. Brabant Water ontwikkelt in afstemming met de waterschappen en provincie voor de groeiende vraag naar drinkwater een alternatieve watervoorziening. In 2021 starten er vier verkenningen (zeewater, brak water, oppervlaktewater en oeverinfiltratie). Uiterlijk in 2023 wordt een keuze gemaakt welk alternatief of alternatieven in de praktijk gebracht worden.
- j. Partijen werken doorlopend samen aan bewustwording bij consumenten om het (drink)waterverbruik omlaag te brengen en meer water vast te houden c.q. regenwater te laten infiltreren naar het grondwater (klimaatadaptatie in openbaar groen, schoolpleinen, tuinen en bermen) en stemmen gedragsbeïnvloeding / campagnes onderling af.

Nieuwe tekst d.d. 4 juli 2024 voor paragraaf 3 van het Grondwaterconvenant, namens de Brabantse gemeenten

3 Ruimtelijke aspecten om dat te kunnen doen (1) of gevolgen van die keuze (2)

De ruimtelijke ordening van Brabant stuurt zowel op het vasthouden en infiltreren van water om het grondwater aan te vullen, als op het terugdringen van het gebruik van grondwater. De wederombouw op waterbasis bestaat voor stedelijk gebied vooral in:

- a. meer afkoppelen waarbij het afgekoppelde regenwater, waar (technisch) mogelijk, efficiënt en doelmatig, infiltreert in de omgeving (meer grondwateraanvulling);
- b. minder afdekking/bestrating (meer grondwateraanvulling);
- c. aanpassingen in de waterzuinige toepassingen in gebouwen (minder onttrekken van grondwater en drinkwater).

Daarom werken partijen samen aan het volgende:

- Gemeenten, waterschappen en Provincie NB zorgen voor de ruimtelijke doorvertaling in hun omgevingsvisie en omgevingsplannen, voor zover dat nodig is, voor herstel van de grondwaterbalans en structurele aanpak van droogte en verdroging.
- Van oorsprong werd het (stedelijk) watersysteem ingericht om water snel af te voeren. Gemeenten nemen al maatregelen om hemelwater af te koppelen en te bergen. Samen met waterschappen zoeken gemeenten hierin integraal (stedelijk én landelijk watersysteem) de kansen voor het optimaal vasthouden en waar mogelijk infiltreren van water. Maatregelen zijn bijvoorbeeld in de afkoppelplannen.
- Gemeentes gaan in gesprek met de planvormers stedelijk gebied van de waterschappen om gebiedsgericht te bepalen hoe en waar water en bodem sturend kunnen zijn, in samenhang met de Droogteopgave. Dit wordt onderdeel van de quickscan op het watersysteem. Hierin staat o.a.: wat zijn de meest effectieve maatregelen? waar moet prioriteit aan worden geven en vlot worden uitgevoerd? Zoals peilopzet daar waar het kan, vergroening t.b.v. infiltratie en verkoeling.
- Waterschappen zetten het overleg met gemeenten voort hoe de grondwateraanvulling in stedelijk gebied verder kan worden gestimuleerd, onder meer door afkoppeling waar dat hydrologisch gezien mogelijk is. Er liggen kansen in het aanpassen van de Waterschapsverordening van de waterschappen en in het opstellen/aanscherpen van regelgeving ten aanzien van hemelwaterverwerking en (verplicht) afkoppelen in het Omgevingsplan van gemeenten (voorheen hemelwaterverordeningen).
- Provincie richt een lobbyagenda in om belemmeringen zoals regelgeving - veelal op Rijksniveau (o.a. bouwbesluit) aan te passen om toepassing van innovaties t.b.v. hergebruik binnen woningen en decentrale zuivering mogelijk te maken. Het gaat om drinkwaterverbruik verminderen binnen woningen en opvang en hergebruik van grijs water (relatief schoon huishoudelijk

afvalwater) binnen woningen. Gemeentes wisselen kennis met elkaar uit over lopende pilots om ondertussen ervaring op te doen in de praktijk. Waterzuinig/neutralbouwen moet de standard/norm worden.

4. Innovatie- nieuwe uitdagingen vragen om nieuwe oplossingen

- a. Partijen zetten innovatiefondsen en ontwikkelkracht in om de hiervoor benodigde transitie te versnellen en economisch haalbaar te maken;
- b. Partijen doen een beroep op (landelijke) kennisinstellingen en innovatieve ondernemers om kennis en inzichten in te brengen zodat ook wetenschap en bedrijfsleven kunnen bijdragen aan het succes van dit convenant;
- c. Landbouw en waterschappen verkennen samen welke technische innovaties er zijn om minder grondwater te gebruiken inclusief andere gewaskeuze in het kader van BBWP. In 2022 worden deze innovaties op kleine schaal toegepast met als doel dat succesvolle innovaties in 2027 beschouwd worden als standaard (best practice);
- d. Terreinbeheerders verkennen samen met waterbeheerders hoe de dynamiek in snel veranderende weersomstandigheden en de voorgestane verhoging van de grondwaterstand doorwerkt in de realisatie van de natuurdoeltypen.

5. Governance (waar hebben we elkaar nodig de komende jaren)

Partijen hebben geconstateerd dat de bestaande governance van het grondwater positief-kritisch tegen het licht moet worden gehouden. Hiervoor hebben partijen afgesproken om een onafhankelijke adviescommissie Droogte in te stellen. De horizon van de adviescommissie is 2030, maar partijen zijn bereid en voornemens om tijdens de looptijd van dit convenant al aan de slag te gaan met de adviezen van de adviescommissie Droogte.

- a. Partijen nemen in 2022 kennis van het eindadvies van de onafhankelijke adviescommissie Droogte en vertalen die naar het eigen domein;
- b. Partijen volgen de uitvoering van dit convenant niet alleen op het vlak van beregening en grondwateraanvulling, maar ook in de breedte en stellen zo nodig de koers verder bij in 2024 (midterm review);
- c. Partijen spreken de intentie uit om elkaar vroegtijdig te informeren bij eventuele knelpunten en elkaar rechtstreeks aan te spreken, mocht dat nodig zijn voor het voortzetten van de constructieve samenwerking;
- d. De afspraken uit dit convenant zijn niet vrijblijvend. Partijen informeren elkaar in het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg minimaal 1 keer per jaar over de voortgang van de acties en activiteiten uit dit convenant. Een bestuurlijk kernteam samengesteld vanuit het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg ziet vier keer per jaar toe op de voortgang;
- e. Partijen stellen voldoende personele capaciteit ter beschikking om de benodigde maatregelen uit te voeren, te monitoren en bestuurlijk af te stemmen. Partijen zien z het actief uitdragen van de doelstelling van dit convenant -als ambassadeurs- als gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- f. Partijen reserveren budget voor de watertransitie (middelen) vanuit de jaarlijkse begroting en reserves en vragen ook het Rijk daarin mee te investeren, via het Deltaprogramma en andere meer regionale ontwikkelfondsen.

Slotbepalingen

- a. Gelet op de aard van dit convenant gaat het om een inspanningsverplichting die niet in rechte afdwingbaar is;
- b. Dit convenant laat onverlet ieders eigen bestuurs- en privaatrechtelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden;

- c. Dit convenant wordt afgesloten voor de periode van 22 december 2021 tot 22 december 2027;
- d. Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen met betrekking tot de uitvoering van dit convenant treden partijen met elkaar in overleg om te bezien in hoeverre de inhoud van dit convenant aanpassing behoeft.

15 december 2021

Waterschap Aa en Maas,
Waterschap Brabantse Delta,
Waterschap De Dommel,
ZLTO,
Brabants Landschap,
Natuurmonumenten,
Staatsbosbeheer,
Brabantse Milieu Federatie,
Brabant Water,
Provincie Noord-Brabant,
Evides,
Vereniging Industrie Water,
Brabants Particulier Grondbezit.

Provincie Noord-Brabant
Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
www.brabant.nl

